

Språkvårdsspalten

Om annan, drygt, möljen och rylten

1

En frågeställare har lagt märke till användningen av *annan* t. ex. i det dialektala uttrycket »ja stöltt annin armin», liksom i satsen »anna beine ha värkt så i natt». I dessa fall skulle man ju i högspråket bruka (*den*) *ena*: *ena armen*, *ena benet*. — I gammal svenska brukades *en annan* — *annan* på detta sätt. Man kunde t. ex. skriva »I den andra socknen bor 500 människor, i den andra 2 000». En rest av detta sätt att uttrycka »den ena — den andra» har vi i ordspråket »En ann är lika god som en ann», vilket i modernt språk skulle uttryckas så här: Den ene är lika god som den andre. Jag tror att det dialektala bruket av *annan* är en rest av gammal svenska, inte en efterapning av finskans *toinen* — *toinen*, som ordagrant betyder »den andra — den andra».

2

Samma frågare tar upp det välkända österbottniska uttrycket *ha drygt* »längta», t. ex. »jag har så drygt hem», jag har drygt efter dig». — Ordet *dryg* har många betydelser, bl. a. har det kunnat brukas i betydelsen »lång», »som tar lång tid», t. ex. »en dryg väg». När man har »drygt» efter någon, upplever man att man är långt borta. Jag tror att detta är förklaringen. Man kan jämföra att ordet *längta* kommer av *lång*, »det är långt till någon». (Det kan påpekas att *drygt* uttalas på olika sätt i olika dialekter, bl. a. *druft*.)

3

»Frågeställaren B», för att använda hans eller hennes signatur, berör ursprunget till ordet *mölj*. Det var »den plats där skärgårdsbor lade till med sina båtar vid resor till staden» som kallades *Möljen*. Landningsstället låg enligt frågeställaren egentligen i Metviken; när sedan hamnen flyttades till sin nuvarande plats, följde namnet *Möljen* med. — *Mölj* är ett äldre ord för »hamnpir, vågbrytare», brukligt nos oss ännu vid sekelskiftet. Det kommer närmast från holländskans *moelje*, som i sin tur går tillbaka på ett spanskt eller portugisiskt ord. Från en italiensk form av samma ord härstammar *molo* som brukas någon gång och också betyder »hamnpir».

4

Samma frågare skriver så här: »På Björkö finns en kulle som kallas *Rylten*. Kullen är närmast en stenbacke. Där har förr i tiden funnits en kvarn.» — Jag är böjd för att tro att namnet *Rylten* ursprungligen har avsett kvarnen. I sydösterbottnisk dialekt har ordet *rylla* betytt »gnissla, knarra», bland annat om kvarnar. *Rylten* har alltså betytt »slamraren» — ett bra namn på en gammal kvarn.

Frågor kan sändas till Vasablädets redaktion (märk kuvertet Språkvårdsspalten) eller direkt till mig, adress Knektvägen 3 C, Helsingfors 40.

CARL-ERIC THORS